

II. STUDIU DE CAZ

RALUCA STROESCU și “tulburarea para-existențială de personalitate”

La sfârșitul lunii aprilie a.c. presa românească a avut parte de un subiect pe care l-a exploatat la maximum. “*Moartea unei tinere de 31 de ani...*”, “*Moartea prin epuizare a unei tinere de 31 de ani*”...au fost titluri de primă pagină și de discuții interminabile care au stârnit și au surescitat două tabere, pentru că puțini angajați au ratat prilejul de a fi de o parte sau de alta în acest subiect.

S-a speculat mult în cazul Ralucăi Stroescu, manager de audit la filiala românească a unei companii multinaționale, găsită moartă în propriul apartament, de către șeful ei, cu două dosare de audit în brațe, după un efort susținut care s-a întins pe perioada ultimelor luni din viață.

Cele mai multe păreri au venit să condamne ritmul vieții din companiile multinaționale, complexe noastre de marginali și marginalizați răbufnind încă o dată, ca o revoltă față de stilul occidental, revoltă dublată însă de mirajul pe care viața și posibilitățile de dincolo continuă să le exercite. A fost interesant

valul de opinii pe care l-a stârnit acest caz, reacțiile oamenilor, empatia sau invidia mascată (d-)in spatele opiniilor.

Ce s-a întâmplat realmente în această poveste e greu de spus cu certitudine. În mod sigur însă, este exagerat să afirmăm că a fost exclusiv efectul orelor intense de muncă, fără a realiza că în spatele efortului susținut de muncă a fost ceva mai mult decât presiunea unui job extrem de solicitant. Într-adevăr, Raluca Stroescu lucra în domeniul considerat maximumul carierei pe plan financiar, dar însăși această opțiune și menținerea ei în poftida eforturilor depuse sunt expresia unui tip de personalitate care merită nuanțat.

“Auditul este exemplul maxim al mirajului Vestului, un fel de pact cu diavolul, pentru că nimeni nu îi obligă să lucreze atât de mult, însă asta presupune meseria...Există două tipuri de oameni care intră în acest domeniul: cei care rezistă, și aceștia sunt cam 10% și cei care pleacă după șase luni...De obicei, companiile de audit îi recrutează pe cei mai buni din facultate, oferindu-le salarii de entry level care pleacă de la 400-500 de euro și care pot ajunge într-un an la 1000 de euro, ceea ce nu se întâlnește la alte companii de pe piață.”, spune Ariel Ungureanu, consultant la Barnett McCall Recruitment. (apud Cotidianul). Pe lângă salarii,

companiile multinaționale continuă să atragă și prin alte facilități acordate salariaților, mașini de serviciu, carduri de asigurări la sănătate, bonusuri și beneficii. Mai mult, capcana care apare este cea a cercului vicios, întrucât salariul într-o multinațională e suficient de mare încât să permită recurgerea la credite mari, pe care angajații nu și le-ar mai putea permite la un loc de muncă mai prost plătit.

Viața Ralucăi Stroescu în ultima perioadă mai ales s-a redus la muncă, după cum declară familia și toți apropiații ei. În noiembrie 2006 a vrut să plece de la firma la care lucra din cauza volumului de muncă, dar a fost promovată pe funcția de manager, pentru a fi convinsă să rămână. Potrivit declarației tatălui ei, viața Ralucăi în ultimele șase luni a însemnat muncă non-stop, fără sărbători, fără week-end-uri, fără vreo zi liberă. (*apud Cotidianul*).

„Românii lucrează peste limite pentru un trai decent, în timp ce occidentalii își țin angajații departe de locul de muncă prin litera legii”, notează Badicioiu și Olivotto (2007). Cazul Ralucăi Stroescu nu este unicul de acest fel. Zvonistica speculează existența unui caz similar anul trecut, în cadrul aceleiași companii, ferit însă de mediatizarea cazului prezent, iar pe diversele forumuri care au

dezbătut cazul au intervenit și persoane cu experiențe similare în materie de volum de muncă și lipsă de timp.

Potrivit sursei citate din „Cotidianul”, luna trecută în Franța a avut loc a treia sinucidere în patru luni, pe motive de carieră, la firma Renault. Pe de altă parte, studiile realizate de către psihologii americani arată că sensul vieții pentru americani a încetat să fie legat de muncă, angajatorii încurajându-i pe angajați să își ia concedii de odihnă, iar angajații, la rândul lor, centrându-și viața dincolo de conceptul de muncă. Rezultate similare s-au obținut și în Anglia, unde stresul managerilor s-a diminuat mult în ultimii zece ani, respectiv în Canada, unde trendul workhalismului s-a mai diminuat. Mai mult, în Marea Britanie se dezbate un proiect de lege intitulat „*Omorul corporatist prin imprudența și omuciderea corporatistă*”, potrivit căruia o companie se face vinovată de așa ceva dacă activitățile firmei și programul cauzează moartea unei persoane.

Amenzile pe care filiala românească a companiei în cauză le-a primit în urma decesului Ralucăi Stroescu sunt insignifiante nu doar pentru proporțiile cazului, ci și raportat la veniturile companiei. A plăti despăgubiri echivalente cu salariul Ralucăi pe

câteva săptămâni sau a pierde un om care la ora actuală este deja înlocuit, nu afectează cu nimic creșterea pe care compania o va raporta și în acest an acționarilor.

Reacțiile pe care întâmplarea nefericită a Ralucai Stroescu le-a stârnit la noi denotă încă o dată capacitatea de speculare a oricărei situații. Aflați în prag de Referendum, politicienii n-au ezitat să folosească acest prilej pentru a-și face propagandă, în vreme ce mass media au valorificat la maximum acest subiect, în căutare de rating. La nivelul opiniei publice, forumurile și blog-urile și-au disputat subiectul, împărțindu-și partizanii în două tabere: cei mai numeroși, care au deplâns soarta Ralucai și și-au manifestat agresivitatea față de angajatori, respectiv cei care, pledând pe liberul arbitru, pe decizie personală și asumare responsabilă, au considerat-o pe Raluca singura vinovată de propriul sfârșit.

Răbufnirea sferei afective a fost foarte puternică, generând un joc teribil de identificări, proiecții și defulări: „*moartă de epuizare, moartă de la prea multă muncă...*” au titrat ziarele vreme de câteva zile. Angajații și angajatorii s-au împărțit rapid în două tabere, ura pentru companiile multinaționale a răbufnit subit, complexul de inferioritate autohton s-a declanșat și el, iar multinaționalele s-au

pricopsit cu imaginea unui fight-club, în care recompensele se vor rapid, proporțional cu efortul prelungit depus. În România se muncește mult, în sens haotic și de multe ori, isteric. Părerile vehemente, fără nuanțări, că pe Raluca Stroescu a ucis-o munca devin inutile și periculoase. În spatele dedicării totale vieții profesionale, se ascund alte cauze și alți factori determinanți. Desigur, nu putem vorbi de un model simplu cauză-efect, ci mai degrabă de un cerc vicios în care privatul, personalul, și publicul se condiționează reciproc.

Povestea Ralucăi Stroescu a reconfirmat printre angajați dreptul la timp liber și dreptul la muncă în condiții decente. Mulți angajați aflați în situații profesionale similare și-au împărtășit experiențele: 18-20 de ore lucrate zilnic, renunțarea la familie și la timpul personal, pseudo-identități profesionale, obsesia competitivității și a eficienței, axarea pe „aici și acum”.

Contrapărerile nu au întârziat nici ele să apară, unele dintre ele luând chiar forma nostalgiei regimului comunist: *„Problema e că, așa greu cum se găsea mâncarea, lumea se mai și hrănea. Nu începuse isteria silutei de vespă și nici furia dementă de a acumula într-o viață ceea ce alții, într-o țară normală, acumulează în câteva generații. Fiecare om este liber să*